

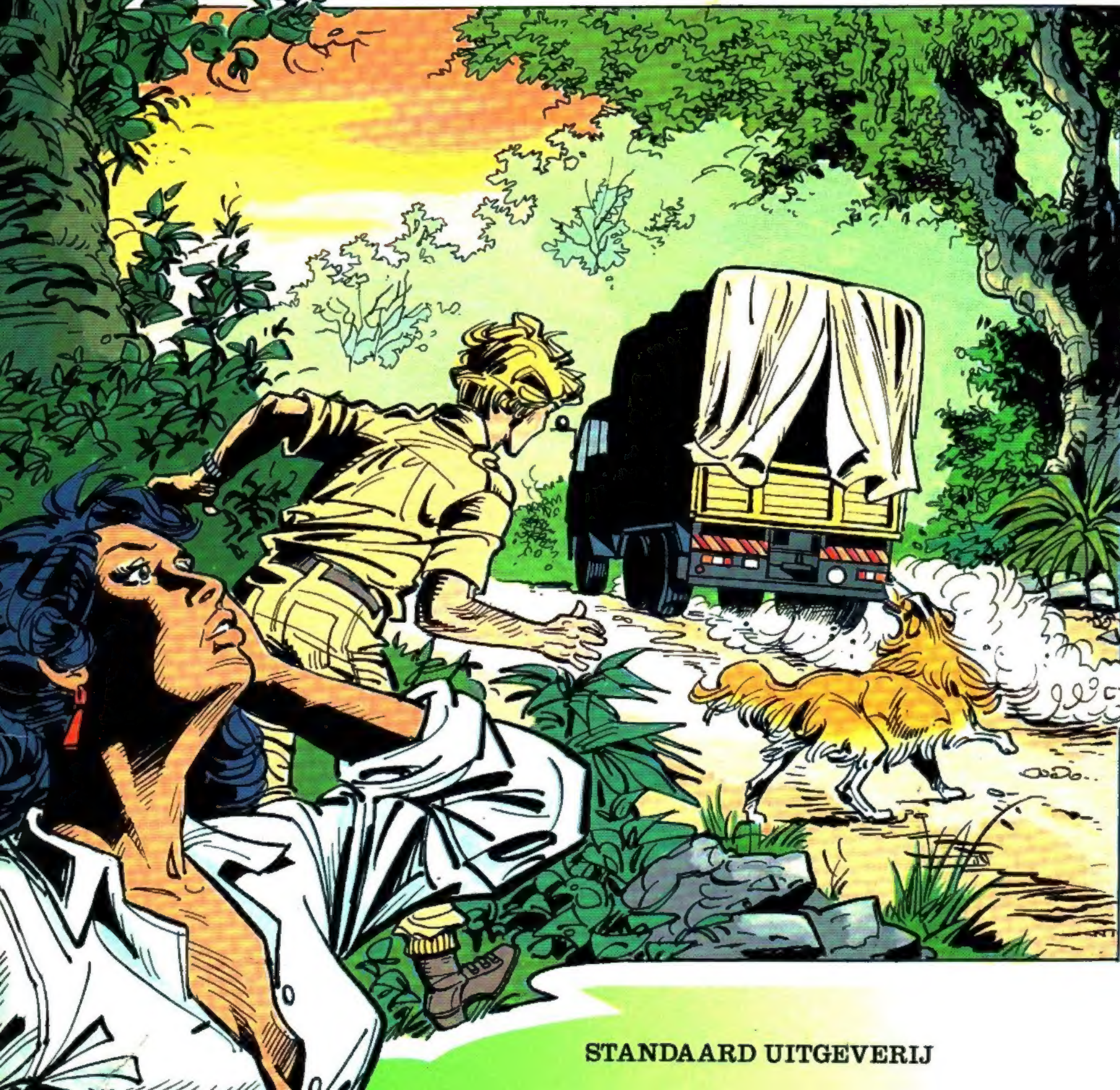
STUDIO VANDERSTEEN

5

BESSY NATUURKOMMANDO

DIAN

STANDAARD UITGEVERIJ

STUDIO VANDERSTEEN

DIAN

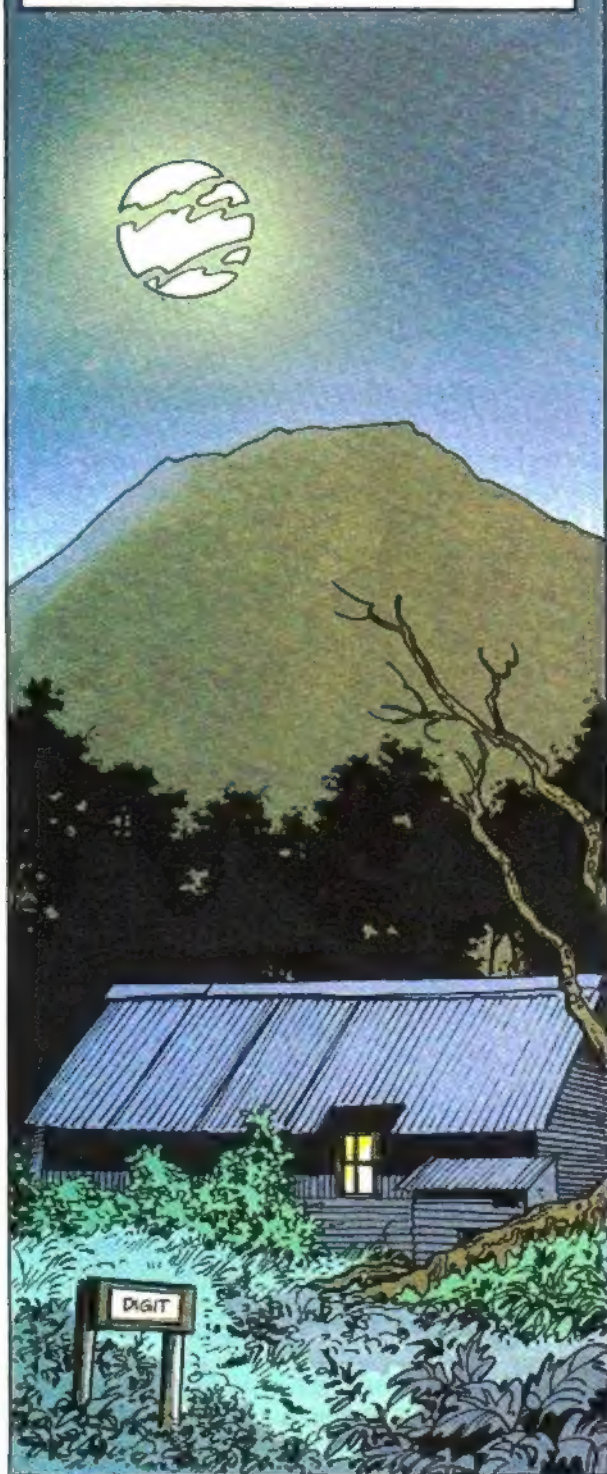

Tekeningen: Jeff Broeckx
Scenario: Marck Meul
Inkting: Patrick Van Lierde
Kleur: Hannelore Vantieghem

S
Standaard Uitgeverij
Antwerpen - Amsterdam

KARISOKE, HET ONDERZOEKSCENTRUM WAAR DIAN FOSSEY WERKT, OP DE FLANKEN VAN DE VIRUNGAVULKAAN IN RWANDA. ER WORDT NIET GESPROKEN OVER DE MOORD OP DE JONGE ZILVERRUG DIGIT. IEDEREEN IS BANG DE VERSE WONDE WEER OPEN TE RIJTEN. ALLE AANDACHT WORDT NU TOEGESPITST OP HET JONG DAT UIT DE HANDEN VAN DE STROPER'S GEREED KON WORDEN.

DE WONDEN GENEZEN EN HIJ LIJKT STILAAN TE WENNEN. IK DENK DAT HIJ HET HAALT.

MAG IK OOK EVEN?

HIJ HEEFT HET BLIJKBAAAR BEST NAAR ZIJN ZIJN.

NEE, ANEKA... ZULKE DIEREN MOETEN VRIJ ZIJN. MAAR VOORLOPIG IS HIJ NOG TE ZWAK OM TERUG DE NATUUR IN TE KUNNEN.

BWANG

DAT MOETEN
WE VERHIN-
DEREN!!

INDERDAAD ... MAAR HOE ?
DELAGHIERI EN DE UMUSHITS!
ZIJN SPOORLOOS. ONZE ENIGE
HOOP IS HET SPOOR VAN DE
KOPER TE VINDEN !

STIL EVEN...
LUISTER !

GESTOMMEL
IN DE SLAAP-
VERTREKKEN!

INBREKERS ? MIDDEN
IN HET OERWOUD ?

IN GEEN GEVAL EEN STIL LE DIEF...
DE KASTEN WORDEN OVER-
GEHAALD ! KOM, BESSY !

PAK 'M,
BESSY !

WAF!
WAF!

HII
HIII

HAHAHA ! JE HOUDT
HET NIET VOOR MOGE-
LIJK !

WIE HEEFT
DAT OP ZIJN GE-
WEYEN ?

HII DAAR.

HOE KOM
JIJ UIT JE
KAMER?!

GEEF MIJN HOED
TERUG! EN SNEL WAT!! MOET
JE JEZELF ZIEN, JE LIJKT
WEL...

STIL,
BESSY!!

...CHICO!
HIJ LIJKT OP CHICO
VAN DE MARX
BROTHERS!!

HMM...

MAAR
JE KAMER,
CHICO!!

ZEI IK JE NIET DAT HIJ ALWEER
VEEL STERKER WERD?

ONDERUIT
VOOR DE KLUSJES-
MAN!

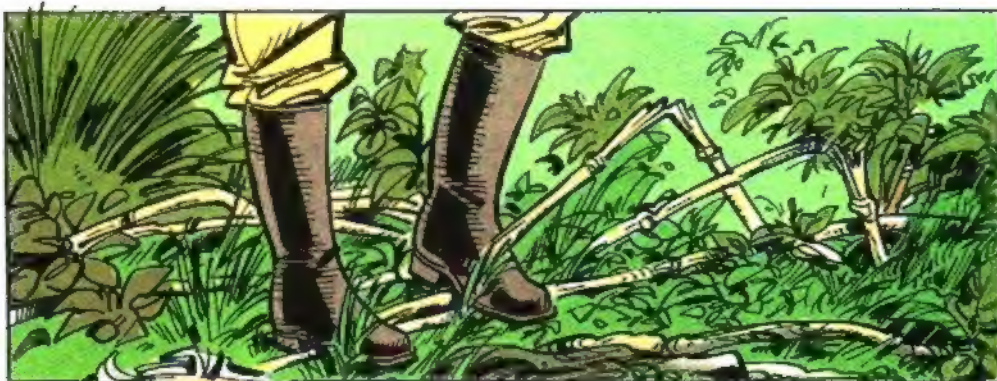

WEET JE, DIAN ...
VOOR MIJ IS DE SNELLE
GENEZING VAN CHICO EEN GOED
TEKEN. HET GELUK STAAT
AAN ONZE KANT!

IK HELP
JE HET HOPEN,
ANEKA...

HET VOORGEVOEL VAN ANEKA BEDRIEGT HAAR NIET.
HET GELUK ZOU AL DE VOLGENDE DAG KOMEN IN HET
KIELZOG VAN EEN GROEP TOERISTEN.

IK VRAAG
ME SOMS AF WAAROM
IK ZE VOOR HET VERTREK
HONDERDMAAL OP HET HART
DRUK OM VOORAL STIL TE
ZIJN MET GORILLA'S
IN DE BUURT.

DAAR ZIJN ZE!
PRACHTIG!!

SSST !!

HOPELIJK
IS HIJ EEN BEETJE GOED Dooo
GEHUMEURD...

NIEUWSGIERIG KOMEN DE GORILLA'S OP DE GROEP TOERISTEN AL. HOEWEL DE TOERISTEN DE RAAD WORDT GEGEVEN RECHTSTREEKS CONTACT TE VERMIJDEN, ZIJN DE GORILLA'S NU TE DICT-BIJ OM NOG WEG TE GAAN ...

DE AANWEZIGHEID VAN ENKELE BEKENDEN ZOALS JEAN-PIERRE VON DER BECKE EN DE WACHERS VAN HET MOUNTAIN GORILLA PROJECT STELLEN DE LEIDER VAN DE GROEP GERUST. HIJ LAAT DE JONGEN TOE DICTER-BIJ TE GAAN.

WAT...

LAAT ZE VOORAL NIET KOMEN KLAGEN DAT ZE GEEN GORILLA'S VAN DICT-BIJ GEZIEN HEB-BEN

WEL DE VERDOMDE ZAKKENROLLERS!

ZE GAAN MET MIJN LUNCH-PAKKET AAN DE HAAL !

TJA... DE NIEUWS-GIERIGHEID IS DIE BEESTEN INGEBOR-REN ! KOM, WE TREKKEN VER-DER.

EVEN LATER KOMEN DE TOERISTEN IN DE BUURT VAN HET ONDERZOEKS-CENTRUM.

GINDER LIGT KARISOKE...VERBODEN GEBIED VOOR TOERISTEN. IK STEL VOOR DAT WE HIER HALTHOUDEN.

IK BEGRIJP WAT JE BEDOELT...

DIAN IS HELEMAAL NIET GESTELD OP TOERISTEN. JAMMER EIGENLIJK...

EEN BEETJE GOED BEGELEID TOERISME IN DE GORILLAJUNGLE KAN HET BEGRIIP VOOR DE DIEREN ALLEEN MAAR TEN GOEDE KOMEN.

'N ONGELOOFLIJKE ERVARING!

ALS IK DAT OP MIJN WERK VERTEL!

IK HAD ER GEEN IDEE VAN DAT DIE GORILLA'S ZO GROOT WAREN!

KAN ER IEMAND ME EEN FOTOROLLETJE LENEN? IK HEB ALLES OPGESCHOTEN.

JE KRIJGT ER WEL PIJNLIJKE VOETEN VAN.

DAT MOET HET BE-ROEMDE ONDERZOEKSCENTRUM ZIJN... ALS IK ER DAAR GEEN VIND, MAG IK HET WEL VER-GETEN.

JA. EN VOOR DE RWANDESE REGERING IS HET EEN WELKOM MIDDEL OM DE PARKEN GOED TE KUNNEN BE-HEREN. KOKEN KOST NOU EENMAAL GELD.

VERBODEN ZONE... HET ZAL MET WAT!

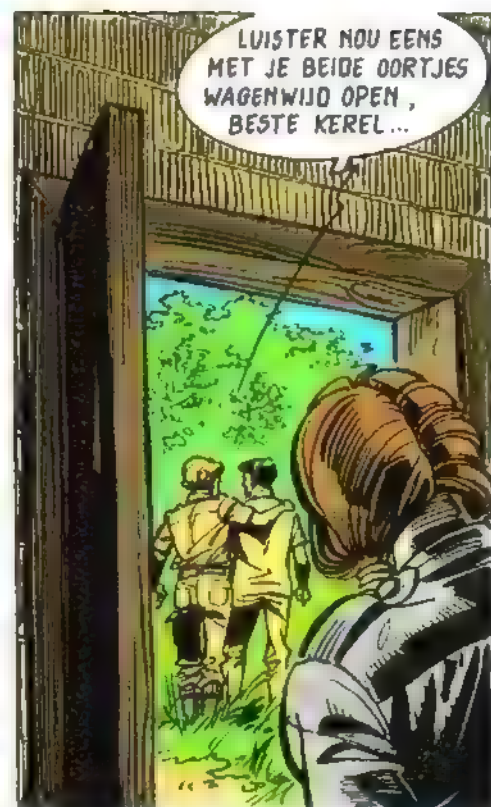

JULLIE BEGRIJPEN ME NIET... GELD IS GEEN PROBLEEM 'EN PRECIES DAT HEBBEN JULLIE TOCH BROODNODIG?!

IK DOE DIE VENT IETS ! LAAT ME DOOR !!

LAAT MIJ NOU EVEN !

LUISTER NOU EENS MET JE BEIDE OORTJES WAGENWIJD OPEN , BESTE KEREL ...

WEL HEB JE OOI T ? DAT VRIENDJE VAN JOU PAPT METEEN AAN MET DIE STOMMELING!

ANDY MAG DAN SOMS WEL WAT GEK LIJKEN , MAAR HIJ IS EEN BESTY INTELLIGENTE KEREL

WAT ZOU JE BAASJE NU WEER VAN PLAN ZIJN , BESSY ? WEET JIJ HET ?

JA , JE HEBT GELIJK ... BRAAF NU ! STRAKS MAAK JE CHICO NOG BANG .

WAF! WAF!

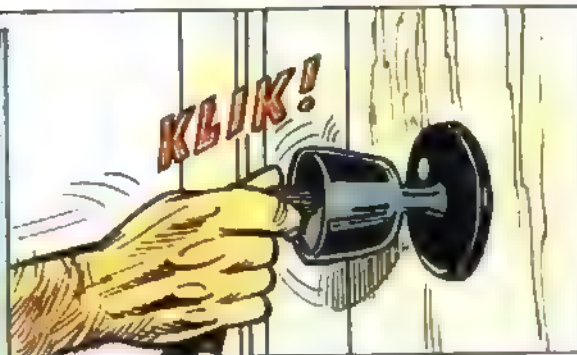
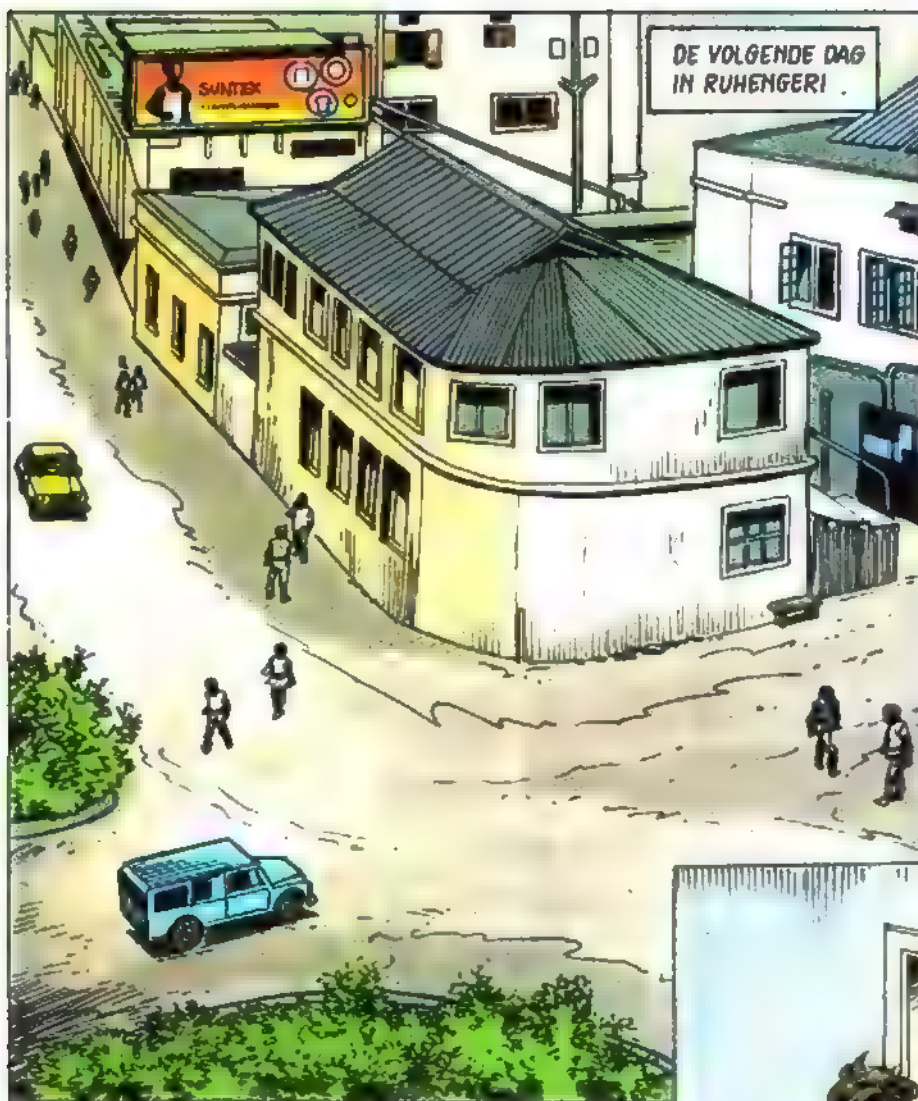
ZIEZO... DAT WAS DAT .

WAT WAS WAT ?

KLEINE MEISJES ZUN GROTE VRAAGALLEN... MORGEN MAKEN WE EEN REISJE NAAR RUHENGERRI .

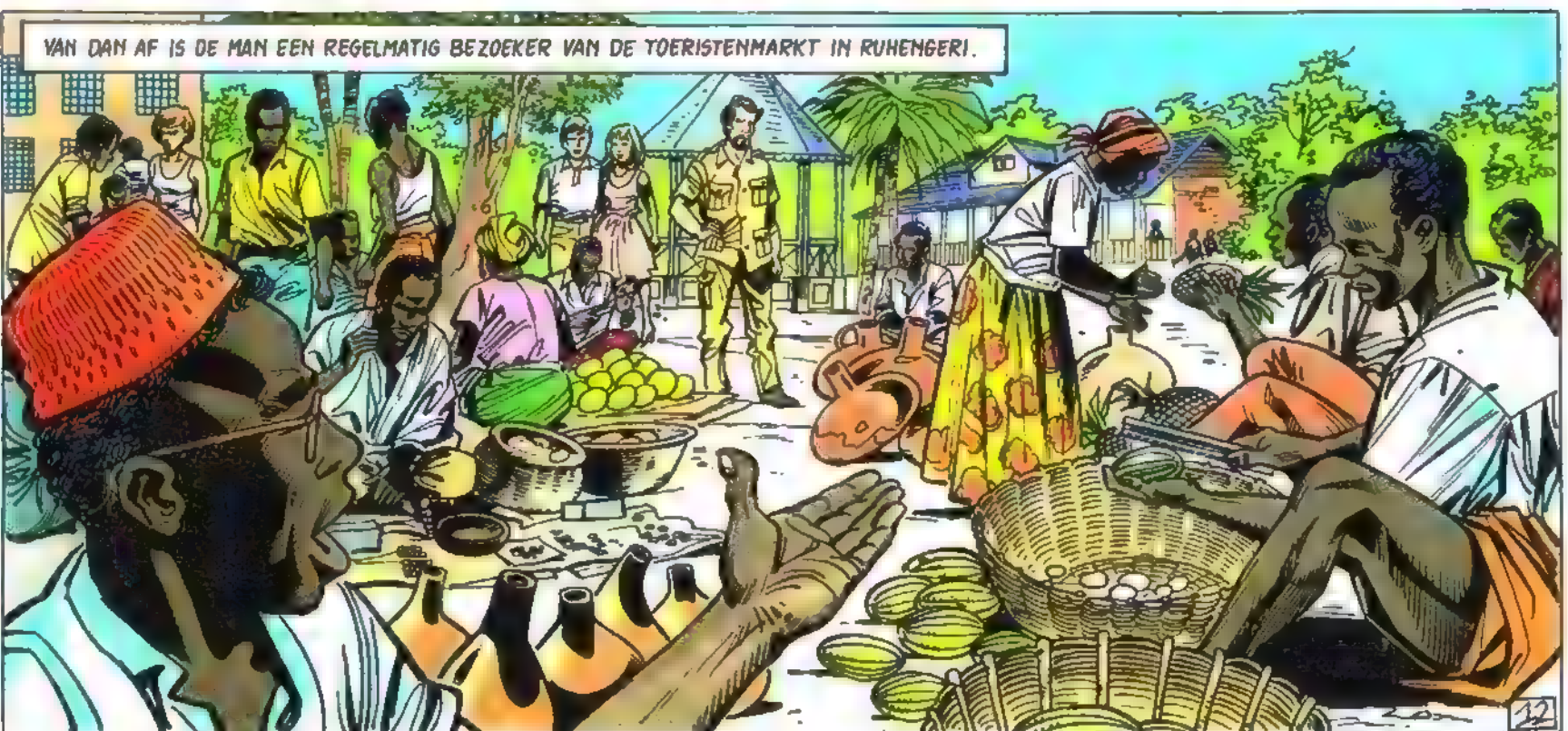

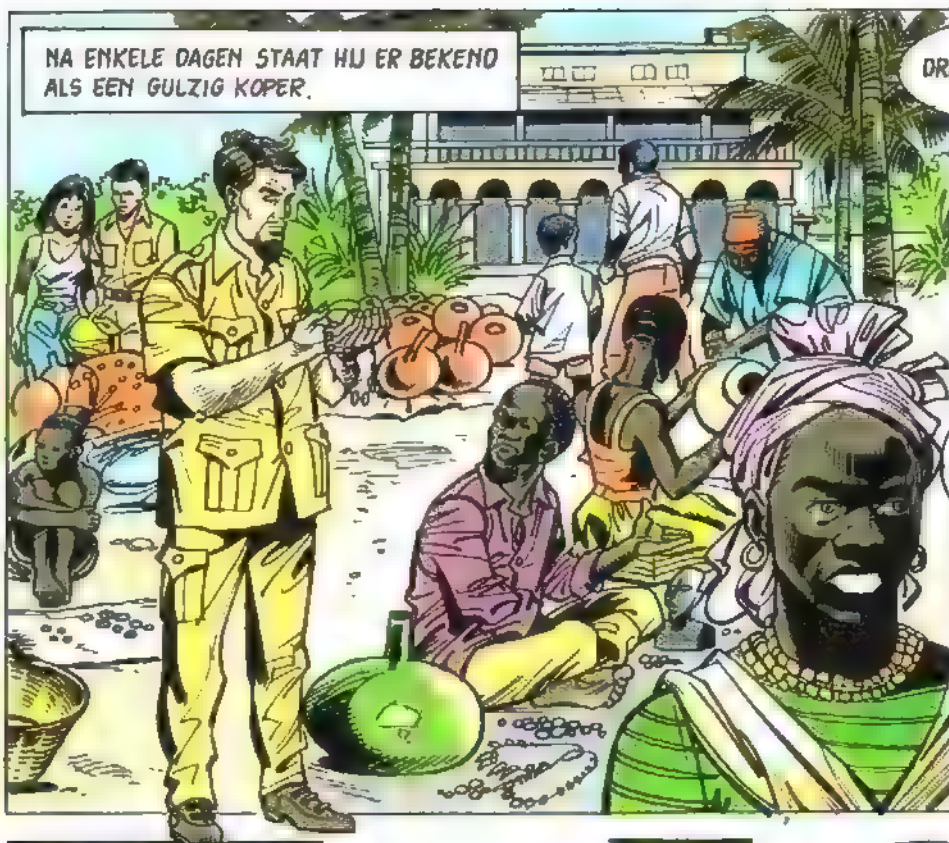

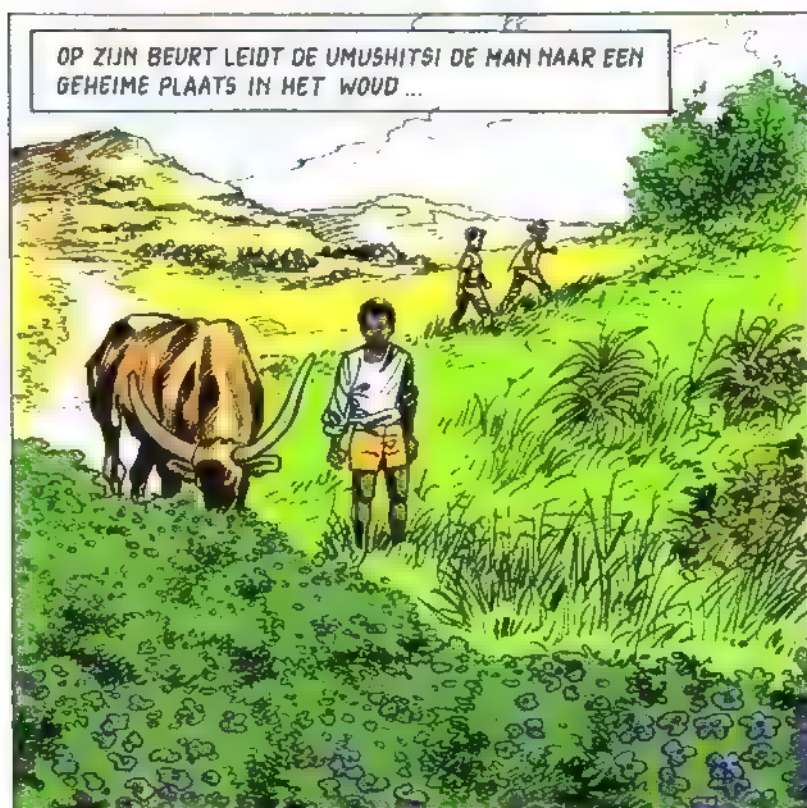
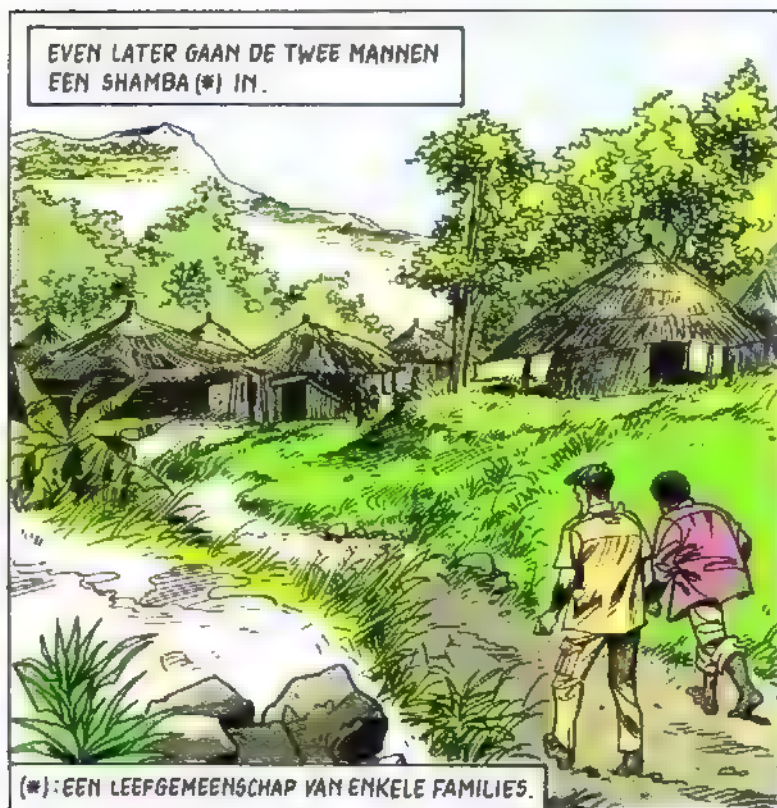

ONDERTUSSEN ENKELE
KILOMETERS DAAR
VANDAAN.

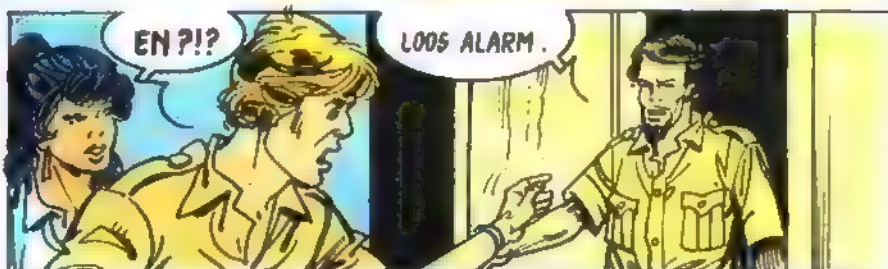
HOU ALSJEBLIFFT
OP MET IJSBEREN. JE
MAAKT ME GEK!

IK KRIJG WAT VAN
DAT EEUWIGE WACHTEN.

ALS WE ONS TE VROEG LATEN
ZIEN, BLAZEN WE HET ENIGE
SPOOR OP DAT WE HEBBEN
IN DEZE ZAAK.

IK WEET HET...
MAAR JE KENT ME
IK WIL IETS
DOEN.

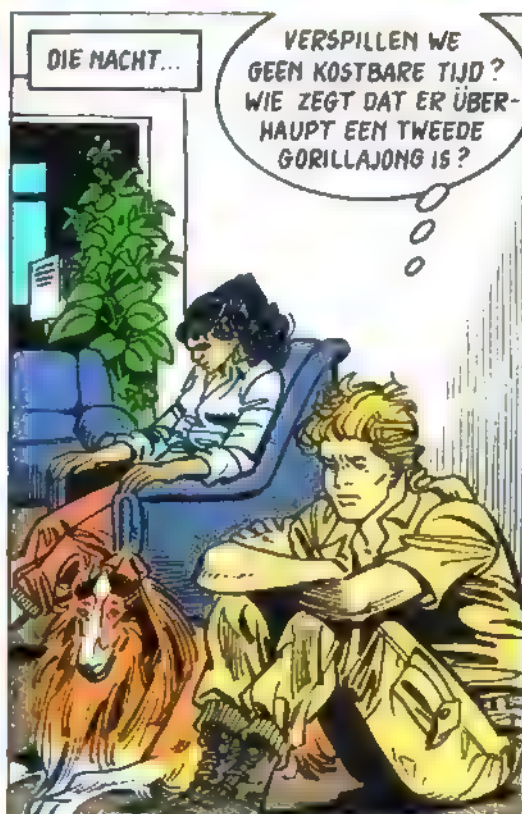
EN?!?

LOOS ALARM.

GEWOON EEN PAAR
OUWE NEGERS DIE ME ANTI-
LOPEHOORNS WILLEN VER-
PATSEN. IK VRAAG ME AF
OF HET WEL ZIN HEEFT
HIERMEE DOOR TE
GAAN.

DE INTERESSE VAN DE
VERKOPERS IS ER. MIS-
SCHIEN MORGEN...

DIE MACHT...

VERSPILLEN WE
GEEN KOSTBARE TIJD?
WIE ZEGT DAT ER ÜBER-
HAUPT EEN TWEEDE
GORILLAJONG IS?

BESSY? IS ER
WAT?

GELUID IN DE KAMER
VAN DIE KNUL... WAT
HEEFT DAT TE BETE-
KENEN?

ANEKA! WORD WAKKER!
ANEKA!

WEL HEB
JE NOU OOI! BESSY!
DE GROTE MID-
DELEN!!

HIER. EN DE LADING?

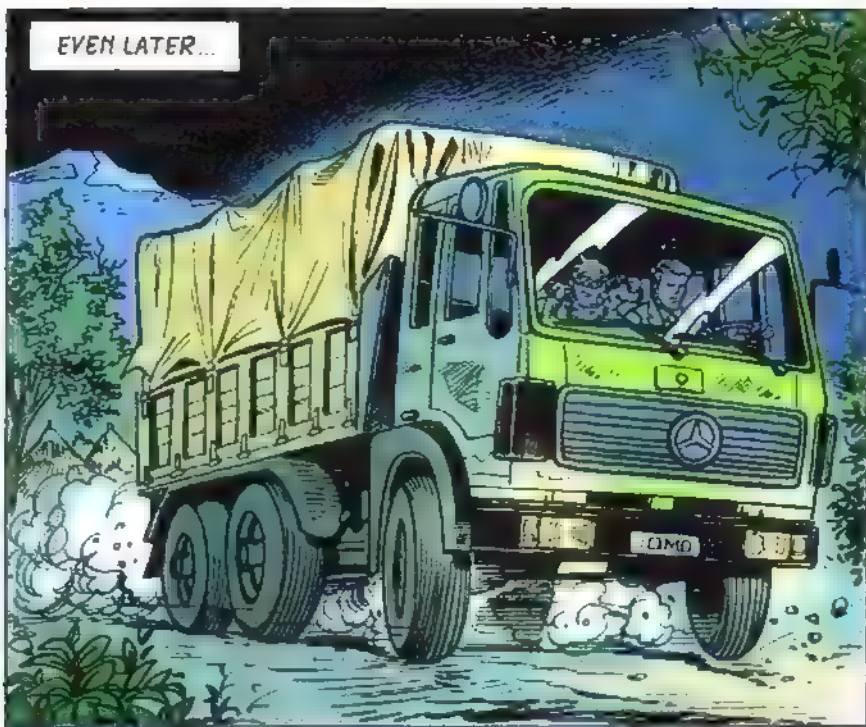
DAN KUNNEN WE NU AFREKENEN.

IS ALLES OEREGELD? MIJN VLUCHT? NIEUWE KLEREN? IK HEB ALLES MOETEN ACHTERLATEN.

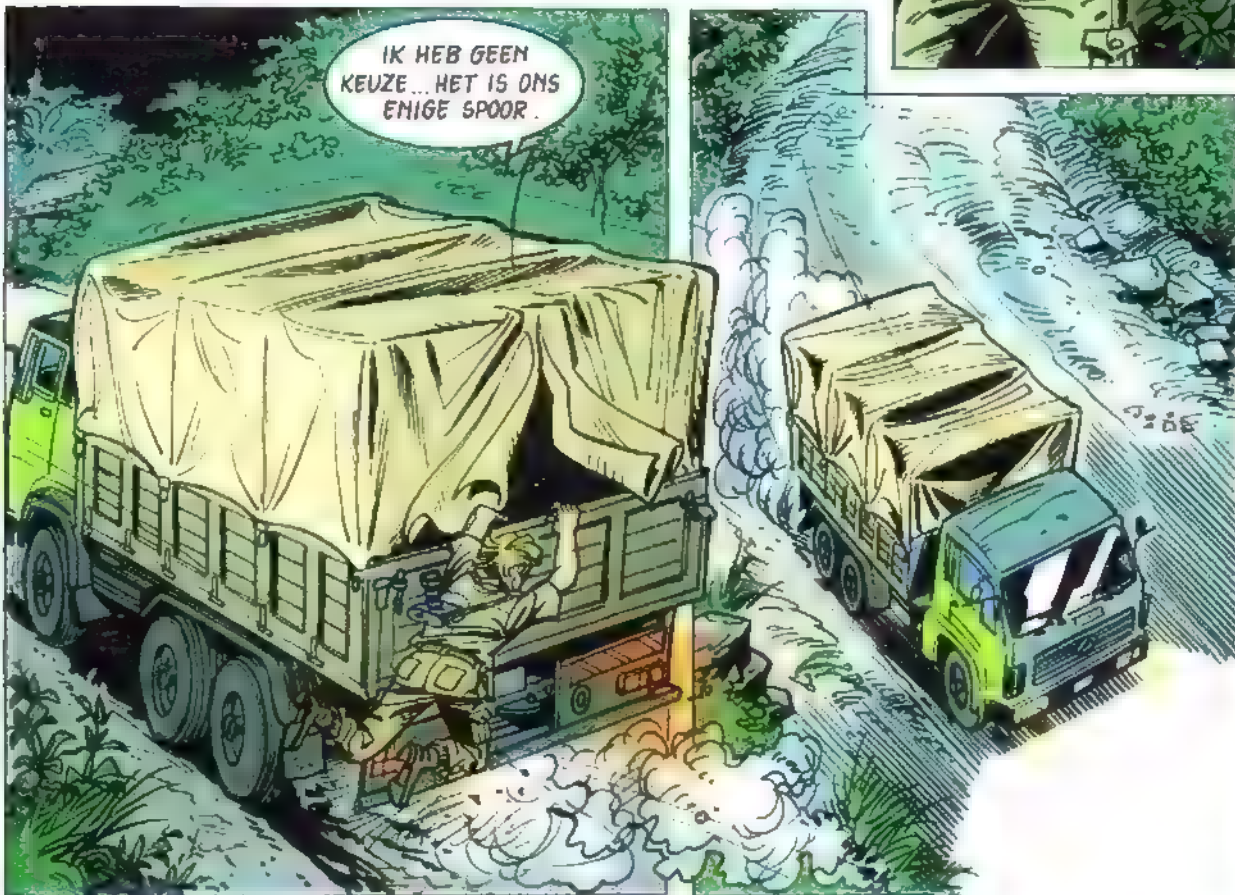
EVEN LATER...

DAAR KOMEN ZE... WAT
MOET IK DOEN ?

IK HEB GEEN
KEUZE... HET IS ONS
ENIGE SPOOR.

WAT ZIT HIERIN ?

MAAR OP HET MOMENT
DAT ANDY DE TON WIL
OPENMAKEN...

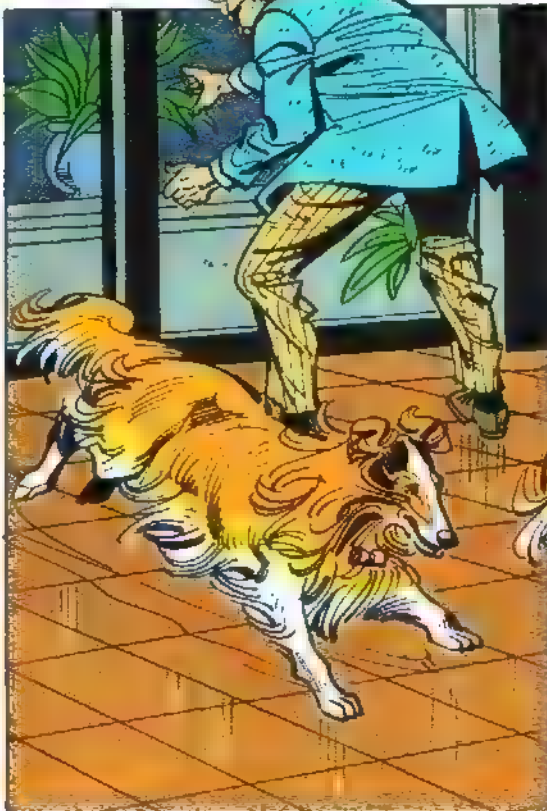
DE TRUCK REMT... IK MOET
ME VERBERGEN !

VERDER GAAN WE NIET MEE.
JE HEBT HET CONTACTADRES IN
KIGALI.

VOLG DE
INSTRUCTIES PRECIJS
OP EN ER KAN JE NIETS GE-
BEUREN. MORGEN ZIT JE AL IN
DE LUCHT... MET HET
BEEST !

WAT STOND EROP
HET BERICHT ?

EVEN BUITEN DE STAD.. DE WEG DIE
HET WOUD... IN LEIDT.

ANDY ?

IK VREES
DAT WE TE LAAT
ZIJN .

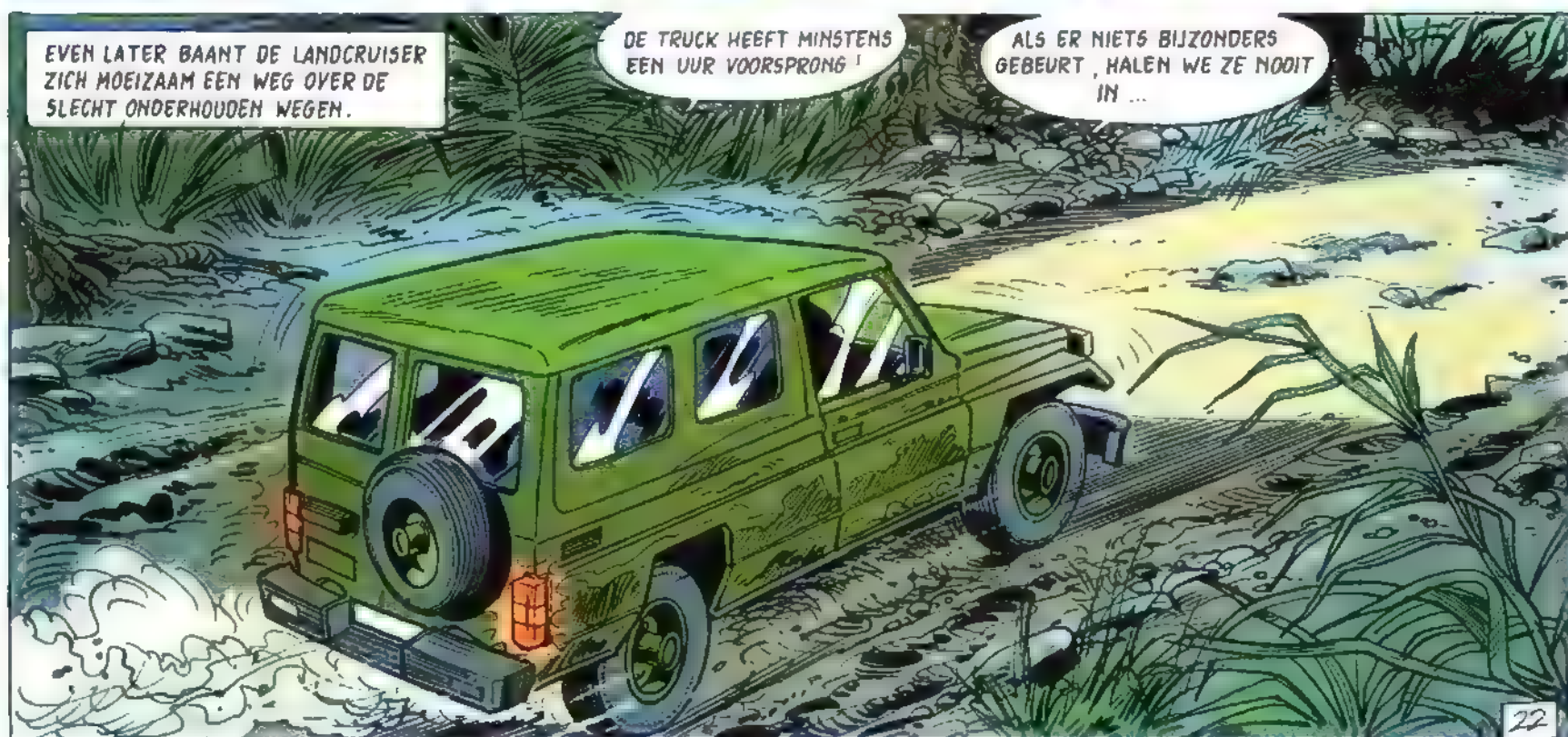
MAAR NIET VEEL .
HET ZAND VAN DE
SPOREN IS NOO NIET IN
STOF UIT ELKAAR
GEVALLEN .

WAAR KAN
ANDY ZIJN ?

KIGALI !
ALS HET WERKELIJK
OM WILDHANDEL GAAT ,
IS HET VLEGVELD VAN
KIGALI ONZE BESTE
GOK .

WAAR WACHTEN
WE OP ?

EVEN LATER BAANT DE LANDCRUISER
ZICH MOEIZAAM EEN WEG OVER DE
SLECHT ONDERHOUDEN WEGEN .

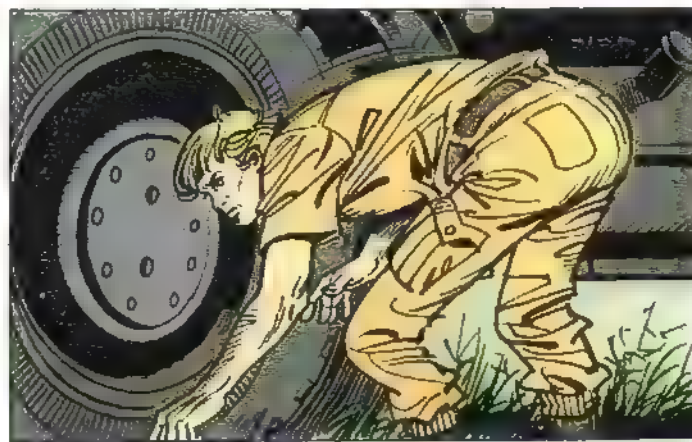
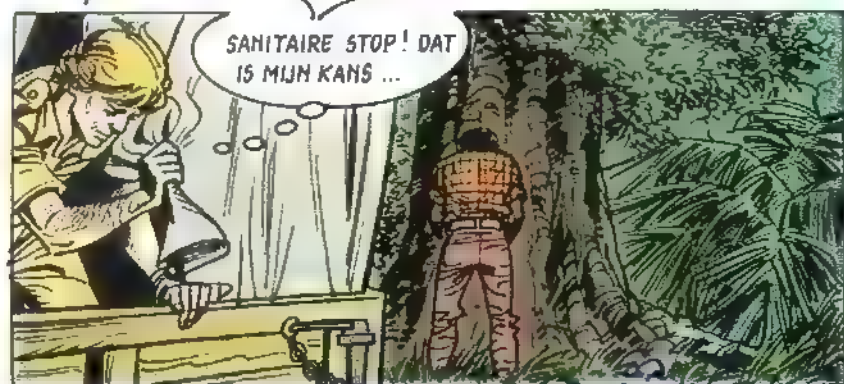
DE TRUCK HEEFT MINSTENS
EEN UUR VOORSPRONG !

ALS ER NIETS BIJZONDERS
GEBEURT , HALEN WE ZE NOOIT
IN ...

ER BEWEEGT IETS IN
DIE TON ... EEN
DIER ?

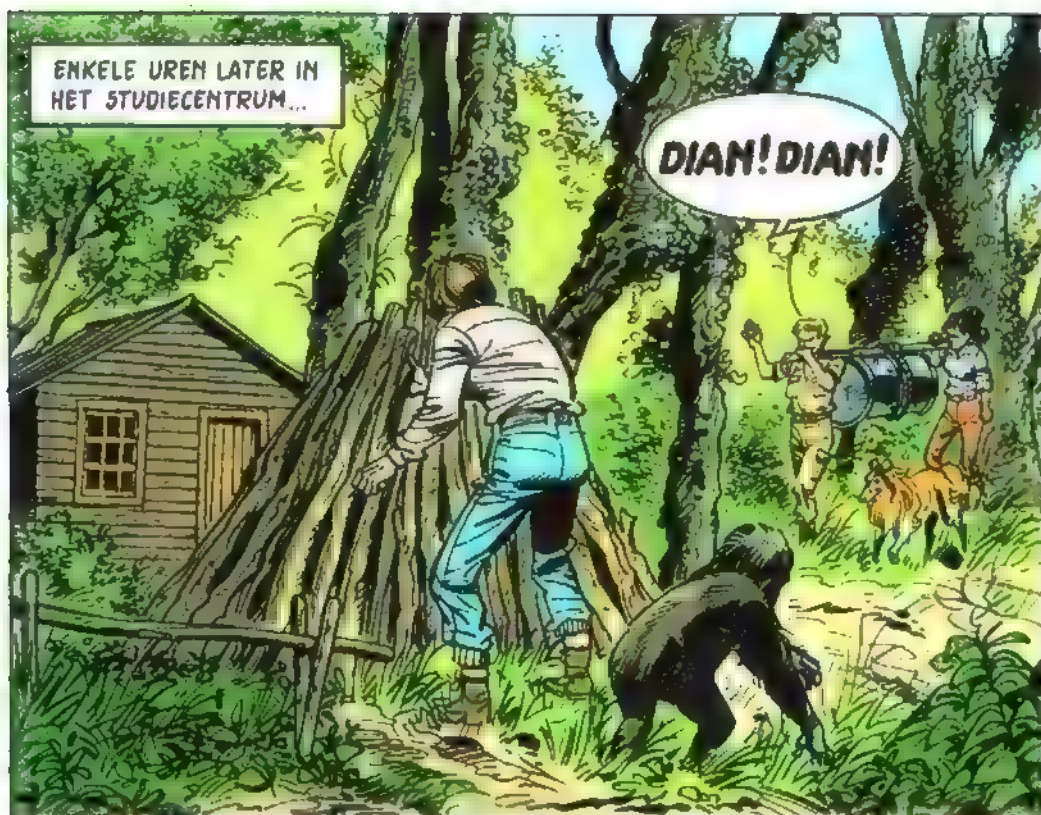

ENKELE UREN LATER IN
HET STUDIECENTRUM...

DIAN! DIAN!

WAT KRIJGEN WE
NOU WEER?

GOED MAAR
METEEN OOK SLECHT NIEUWS,
VREES IK.

CHICO, GEDRAAG JE!

HI!!!-HI!!!
WRAACH!

WE HEBBEN EEN GORILLAJONG
UIT DE HANDEN VAN DE STROPERS
KUNNEN REDDEN, MAAR HIJ IS
ER ERG AAN TOE.

HIJ IS BIJZONDER
AGRESSIEF... IK ZOU ER MAAR
MEE UIT-KIJKEN.

IK HEB EEN IDEE...
BRENG DE TON IN DE KAMER
VAN CHICO.

GEEN PROBLEMEN
MEER MET CHICO,
ZIE IK?

HIJ HEEFT
ME AANVAARD ALS EEN
SOORT STIEFMOEDER. JAMMER
EIGENLIJK. HET MAAKT ZIJN TERUG-
KEER NAAR DE NATUUR ER
ALLEEN MAAR MOEILIJKE
DOOR.

EVEN LATER...

OPGELET! IK MAAK
DE TON OPEN.

MAAR AMPER IS DE ENGE
GEVANGENIS MAAKT OF...

WRAACH!

HIJ
IS RAZEND!
HELP!!

DIE KRIJGT NIEMAND
OOIT NOG KALM !

WIJ NIET... MAAR
KIJK, WE HEBBEN EEN
MACHTIGE BOND-
GENOOT !

ALS ONZE VERONDERSTELLING JUIST
IS, KOMEN ZE UIT DEZELFDE GROEP. LATEN
WE HOPEN DAT ZE ELKAAR HER-
KENNEN ...

MOET JE
ZIEN. NOG ZO
JONG EN TOCH AL
DREIGEN EN VECHTEN
OM TE BEPALEN WIE
DE BAAS MAG
ZIJN !

MAAR... HOE
DURFT IE DIE KLEINE
SUKKEL ZO HARD
AAN TE PAK-
KEN !!

LAAT
ZE. HET IS
EEN GOED
TEKEN.

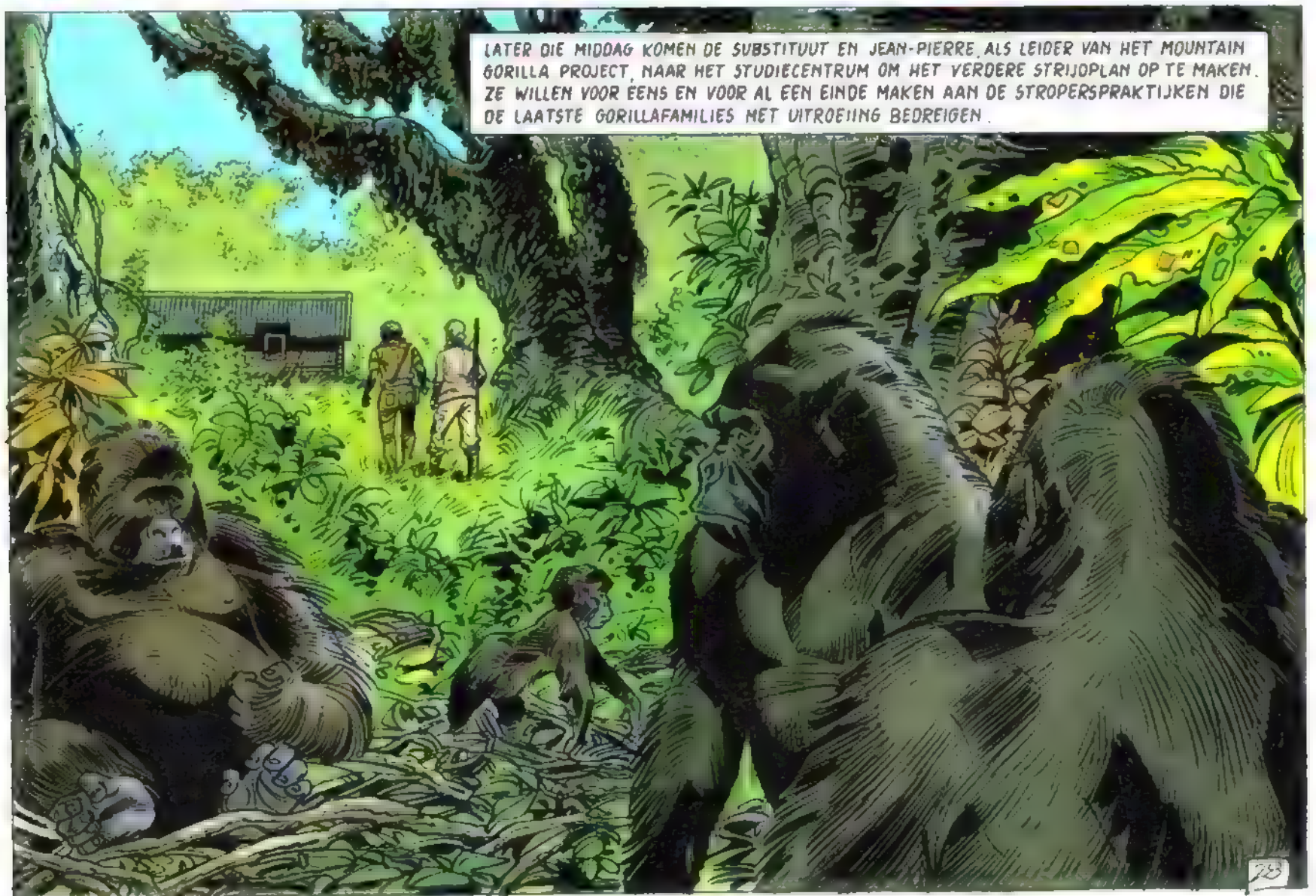
HET IS VOOR-
BIJ. DE NIEUWE ERKENT
HET LEIDERSCHAP
VAN CHICO.

WAT DOEN
ZE NU ?

HETZELFDE
WAT MENSEN DOEN ALS
ZE EEN CONTRACT HEBBEN
AFGESLOTEN. ZE GAAN
SAMEN EEN HARJE
ETEN.

HIJ WEIGERT PERTINENT OM DE SCHUILPLAATS VAN DIE DELAGHIERI TE VERKLAPPEN. IK HEB DE INDRIJK DAT DE SCHRIK ER GOED INZIT. MAAR WEEET JE WAT IK NOG VEEL ERGER VIND ?

HIJ VERWIJLT ONS DAT DIERENTUINEN ZICH WEL ILLEGAAL MOETEN BEVOOR- WIJ RADEN OMDAT GEEN EXPORT-VERGUNNINGEN GEVEN.

WAT ? DE SCHOFT ! WE HEBBEN ELK DIER MEER DAN NODIG ! ECHTE DIERENTUINEN WETEN DAT ! REST IS DIE NAAM NIET WAARDIG.

WAT KUNNEN WE DOEN ?

GEWOON VERDER GAAN MET ONS PLAN EN HET ILLEGALE TRANSPORT HET OP-ROLLEN.

ONS MOOIE PLANNETJE IS IN DUI-GEN GEVALLEN. HET LOKAAS ZIT IN DE GEVAN- HIS.

IK BIED GEWOON ZELF EEN GORILLA AAN VOOR TRANSPORT NAAR EUROPA

?

MAAR NATUURLIJK NIET ECHT... LUISTER VOOR JE ME EEN MEP GEEFT ! NIEMAND KENT ONS IN KIGALI EN ZE VERWACHTEN EEN ZENDING. DE SUBSTITUUT HEEFT HET ADRES VAN DE CONTACTPER- SOON... WAAROP WACHTEN WE NOG ?

GEWELDIG IDEE.

PFF... DAAR BEN IK NOG MAAR NIET AAN ONTSNAPT.

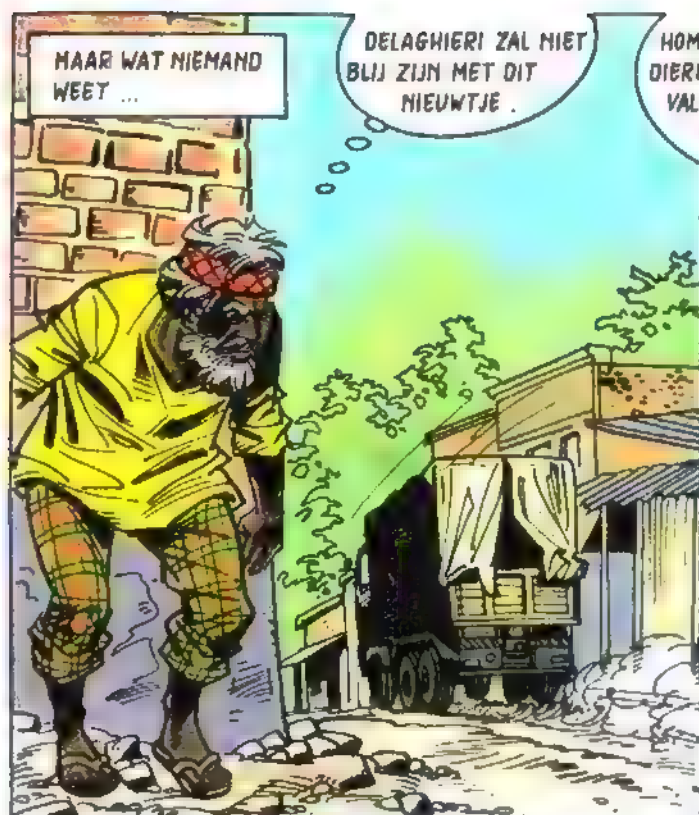
EN NOG DIE ZELFDE DAG...

JE KRIJGT TWEE VAN MIJN MANNEN MEE, ZOGEHAAMD ALS GIOSEN. ALS JULIE DE HELE NACHT DOORRIJDEN, KUNNEN JULIE MORGENDOCHTEND IN KIGALI ZIJN.

VEEL GELUK.

MAAR WAT NIEMAND
WEET ...

DELAGHIERI ZAL NIET
BLIJ ZIJN MET DIT
NIEUWTJE .

HOMMELES! DE SUBSTITUUT EN DE
DIERENBESCHERMERS HEBBEN EEN
VAL GESPANNEN VOOR
MANNEN OP HET
VUEGVELD.

VERDOOMME! DAT KAN
NIETS ANDERS BETEKE-
NEN DAN DAT ONZE
"KLANT" ZIJN MOND
VOORBIJ GEPRaat
HEEFT .

HIER ... HIJ WAS
GEWAARSCHUWD .

TJAK!

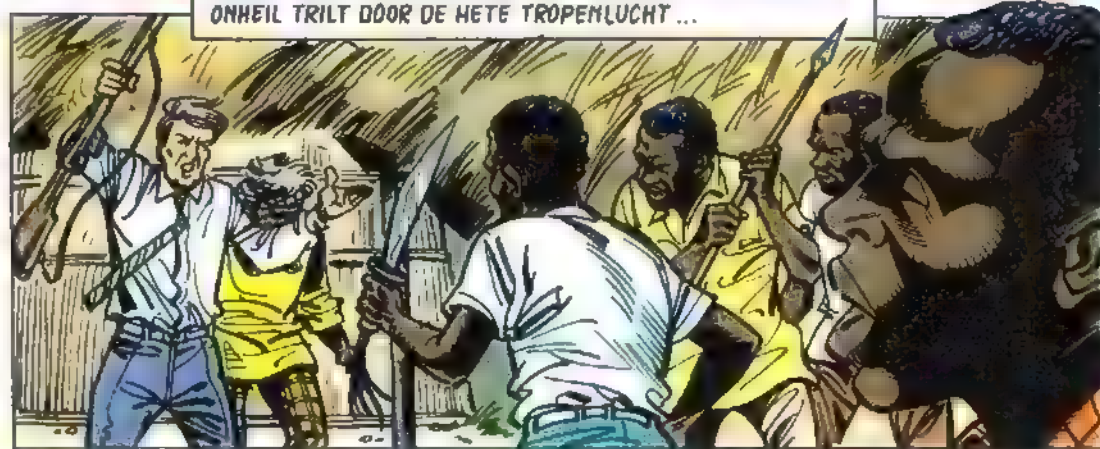

HET WORDT TIJD OM DRASTISCH
OP TE TREDEN. JIJ WAARSCHUWT
KAGALI. IK ZORG HIER VOOR
"DE GROTE SCHOONMAAK".

OHEEE

DE BATWA-STROPERIS WORDEN DOOR DELAGHIERI OPGEHITST.
ONHEIL TRILT DOOR DE HETE TROPENLUCHT ...

REN DAN, GROTE
TOVENAAR !

IS JOUW
TOVERKRACHT
GROOT GENOEG OM
KIGALI TE BEREIKEN
VOOR DE TRUCK?

HET WOOD HEEFT
MIDDELEN DIE VLEUGELS
GEVEN...

ENKELE DAGEN LATER IN
HET STUDIECENTRUM...

CHICO ?
HARPO ? IK BEN HET...
KOM, JONGENS !

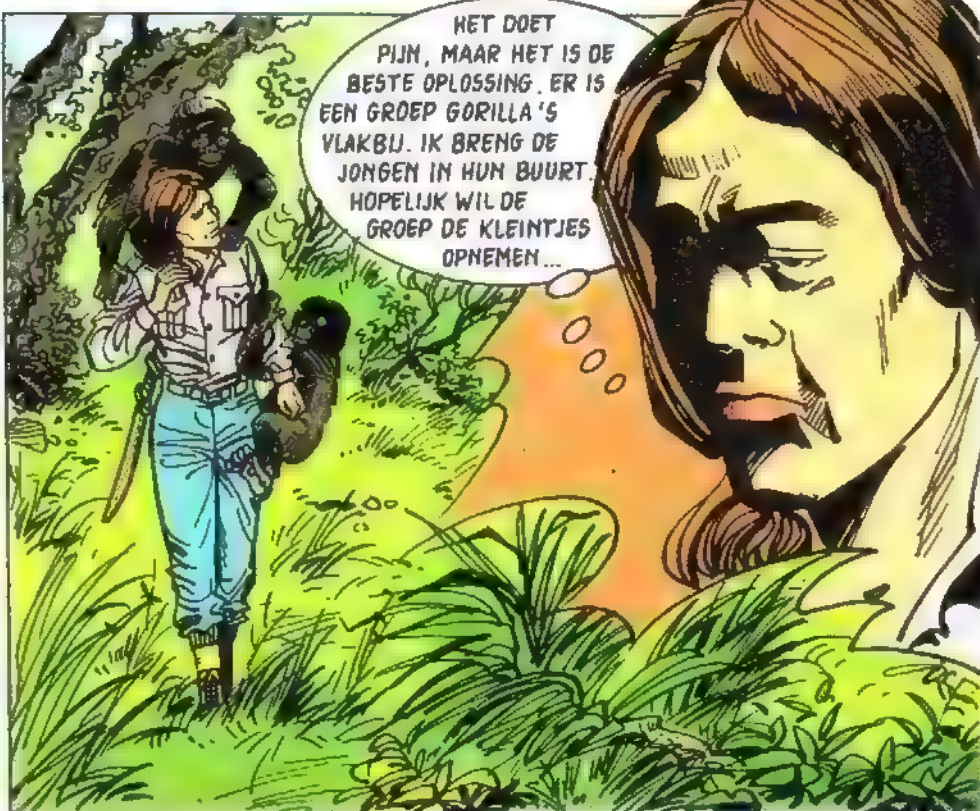
CHICO HERKENT DE STEM
VAN DIAM EN KOMT OP
HAAR TOEGELOPEN...

NOG STEEDS SCHUW, HARPO ?
IK BEN TOCH JE VRIENDIN ? KIJK,
CHICO IS DOOK NIET BANG VOOR
ME. KOM DAN...

JA... GOED ZO !
KOM MAAR, KLEINE
JONGEN !

HET DOET
PIJN, MAAR HET IS DE
BESTE OPLOSSING. ER IS
EEN GROEP GORILLA'S
VLAKBIJ. IK BRENG DE
JONGEN IN HUN BUURT.
HOPELIJK WIL DE
GROEP DE KLEINTJES
OPNEMEN...

KOM... NOG EEN LAATSTE
SNOEPJE VAN TANTE DIAM...
LEKKERE BESSEN !

HIII!

EEN VEEDRIJVER! NEE MAAR...
JULLIE WORDEN STEEDS DRIESTER.
WEET JE DAT JE NIET ALLEEN IN
HET NATIONALE PARK BENT,
MAAR OOK BIJNA IN MIJN
ACHTERTUINTJE?

HET GRAS
IS MALS OP DE
VIRUNGA...

ER IS TE VEEL VEE VOOR HET
DAL
EN...

STIL! LUISTER...

DE GORKLAGROEP WAARNAAR DIAN OP ZOEK WAS, KOMT RUSTIG
DE OPEN PLEK OP OM ZICH TE VOEDEN ...

BIJ HET ZIEN VAN DE KONINGEN VAN HET WOUD
SLAAT DE MOETOETSI OP DE VLUCHT...

MAN, SMEER 'M
ALS JE BANG BENT, MAAR
WEES STIL.

MAAR OOK DE TWEE
JONGEN WORDEN ON-
RUSTIG BIJ HET ZIEN
VAN DE KOLOSSEN.

KOM MEE ... WE PROBEREN ZO
DICHT MOGELIJK BIJ ZE
TE KOMEN.

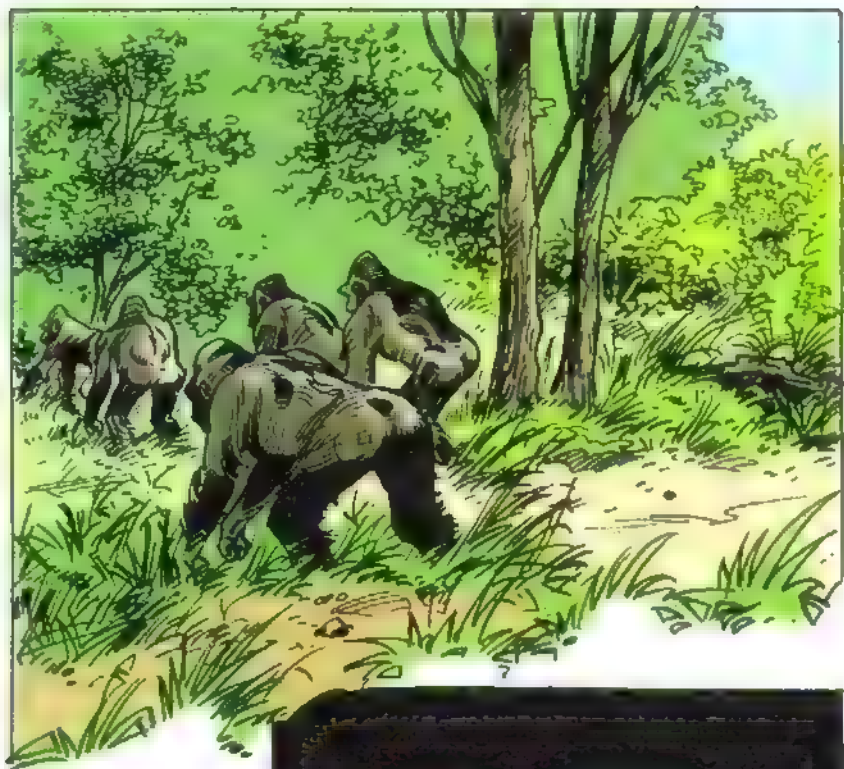

IN DE KORTE TIJD DAT ZE
BIJ MIJ ZIJN, HEBBEN ZE ZICH AL
AAN DE MENS GEWEND. IK MOET ZE
BIJ HUN SOORTGENOTEN TERUG
BRENGEN.

AAH!!

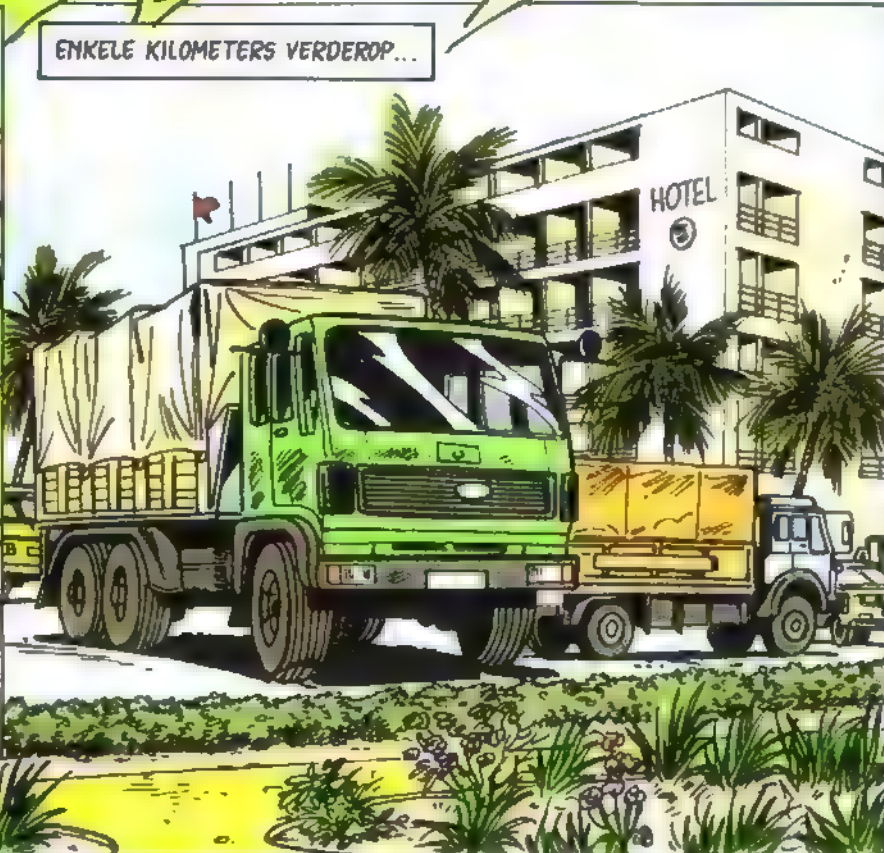
TERZELFDEER TIJD IN DE BOSJES
BU KIGALI.

SNEL ! STEEDS
SNELLER !!

ENKELE KILOMETERS VERDEROP...

JE BENT WEL EEN
PAAR DAGEN LATER
DAN VERWACHT.

JE WEEET HOE
DAT GAAT. ER ZIT
TEGENWOORDIG EEN VER-
VELENDE BENDE IN
RUHNGERI. NATUUR-
BESCHERMERS...

JA, ZE MAKEN HET ER ONS
NIET MAKKELUKER OP. DE WETTEN
WORDEN STEEDS STRENGER.

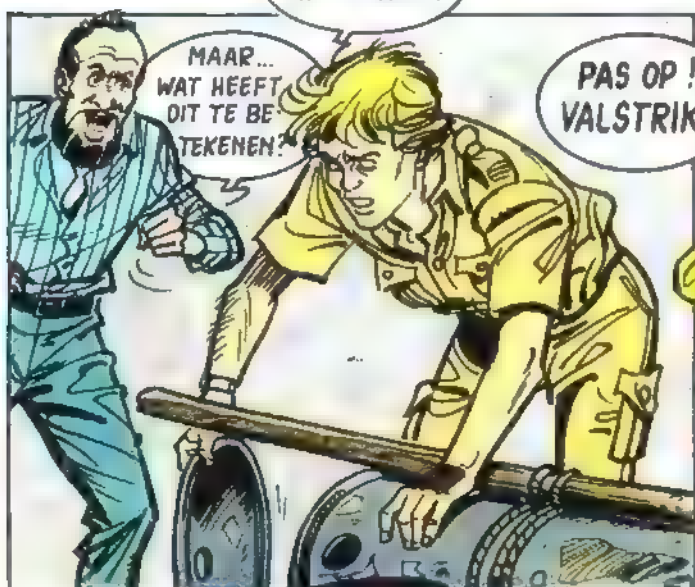
OVER WETTEN GESPROKEN...
HOE WIL JE DAT GORILLAJONG
OP HET VLIEGTUIG
KRIJGEN.

EENVOUDIG. ALLES STAAT MOOI OP PAPIER. GEEN HAAN DIE ERNAAR
KRAAIT. OFFICIEEL VERVOER JIJ EEN HOND, NETJES INGEËNT ZOALS HET
HOORT. ALS JE IN EUROPA TERUG BEHT, KOMT DE AAP UIT DE KIST, MAAR
DAN IS HET TE LAAT. JE ZEGT GEWOON DAT DE AAP TE ZWAK IS OM TERUG-
GESTUURD TE WORDEN. JE VERTROETELT HEM LEKKER IN JE DIERENTUIN-
TJE EN DE KANS ZIT ER DIK IN DAT HET GROTE PUBLIEK JE
NOG EEN DIERENVRIEND VINDT OOK.
HAHAHA !

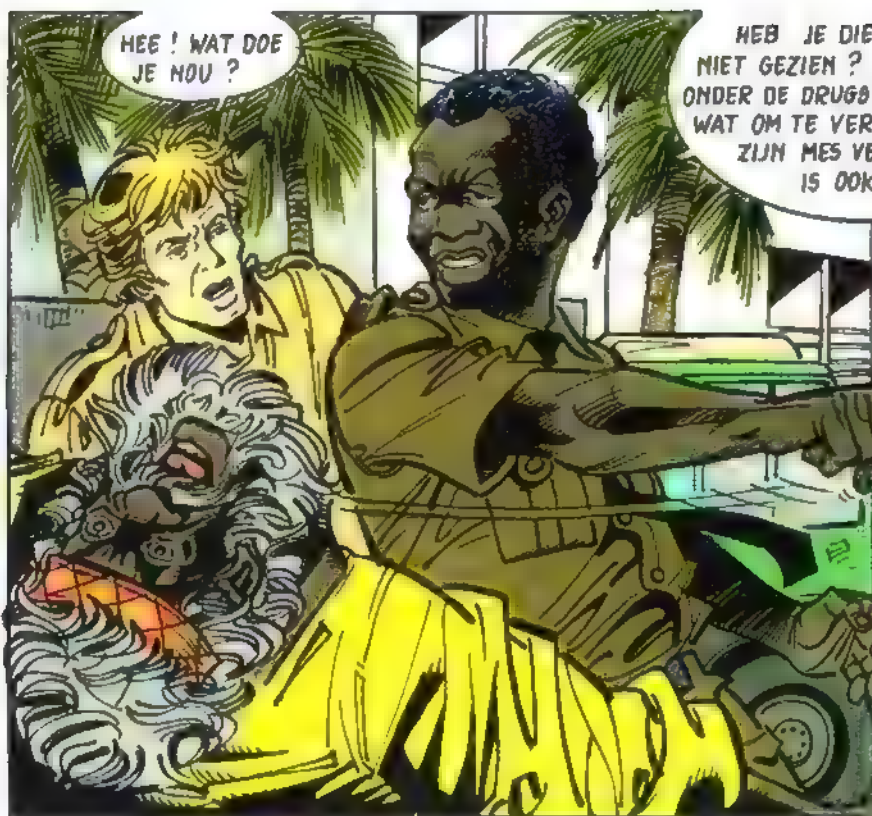
LACH MAAR,
KERELTJE. HET IS JE
LAATSTE VRACHT
GEWEEST.

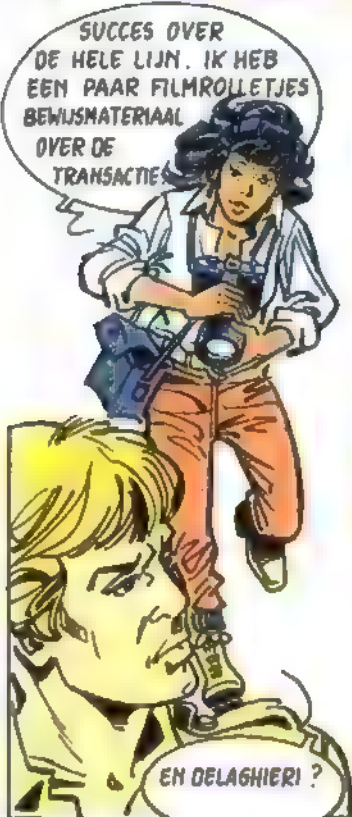

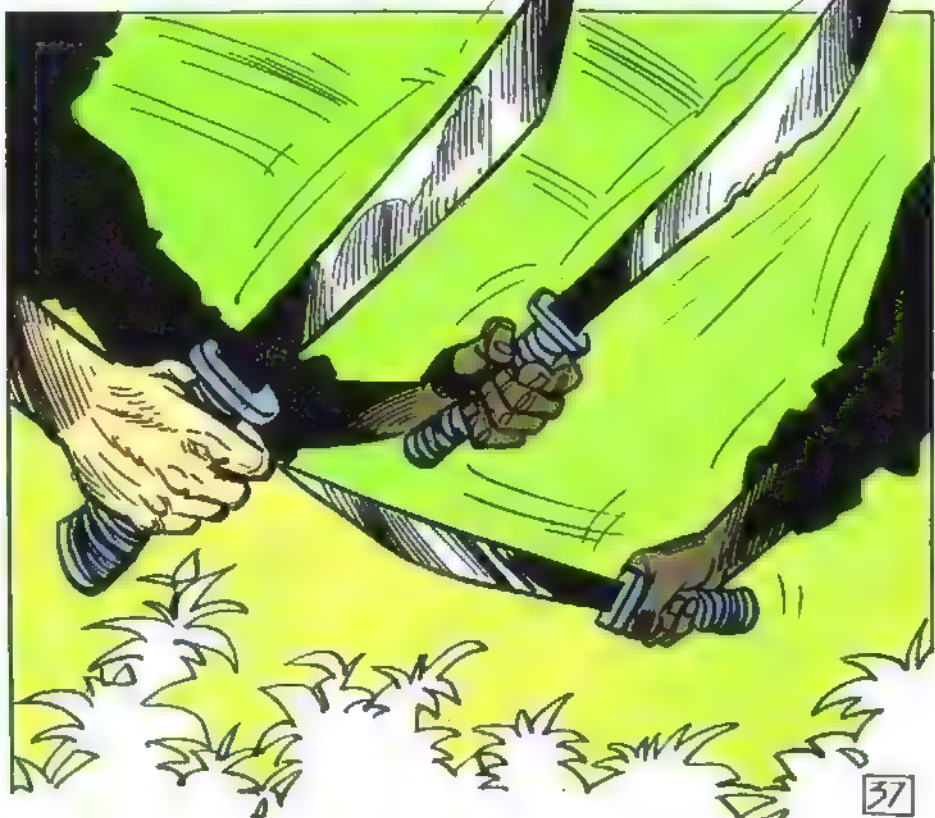
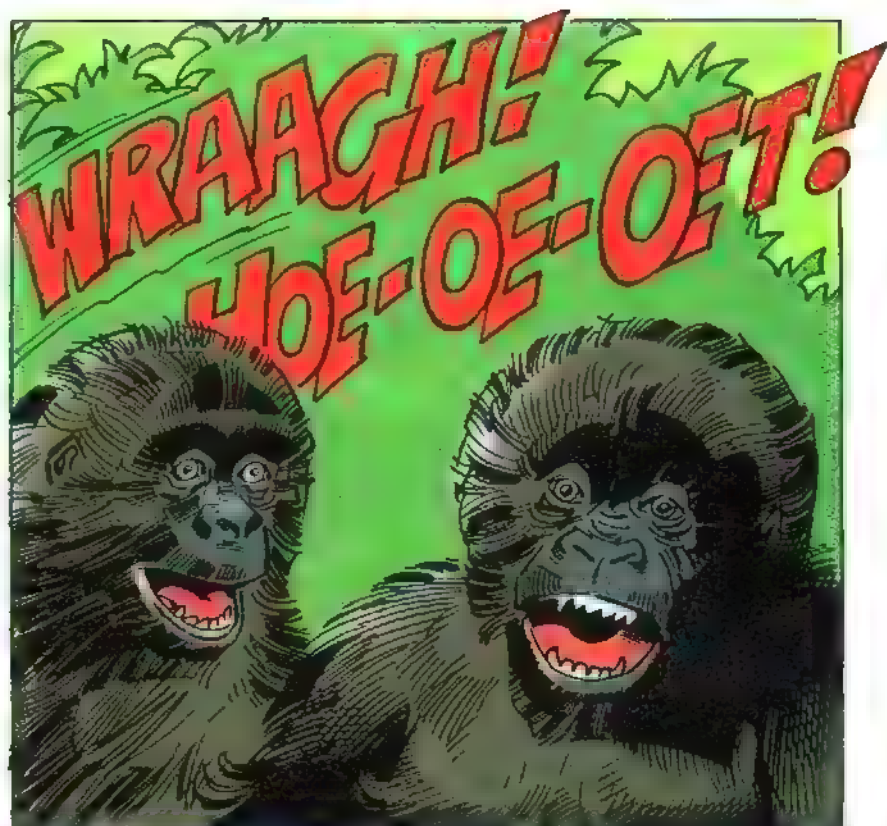

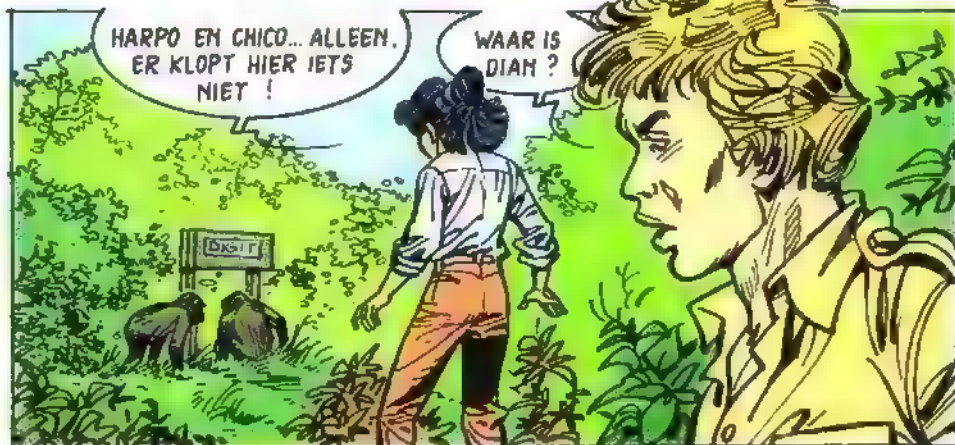
HEB JE DIE OGEN DAN NIET GEZIEN ? DIE KEREL ZAT ONDER DE DRUGS ! EN IK DURF ER WAT OM TE VERWEDDEN DAT ZIJN MES VERGIFTIGD IS OOK !

DIAN FOSSEY WERD OP NIEUWJAARSAVOND
1985 BEGRAVEN NAAST DIGIT ...

DAT ZAL ANDEREN EEN VOOR-
BEELD ZIJN VAN WAT HEN TE
WACHTEN STAAT ALS ZE
ZICH OP MIJN TER-
REIN WAGEN!

AAGH!

BIJ HET AFDALEN VAN DE
VIRUNGA STOOT DELAGHIERI
OPEENS OP EEN GROEP
BERGGORILLA'S.

ZIJN REACTIE IS DE ENIGE
VERKEERDE ...

WRAAGH!

NEE!!

GORILLA'S!
EN EEN MENSEN-
STEM !!

ende

INLETTING : ANITA SCHAUNVLIEGHE

DIAN FOSSEY, EEN LEVEN IN DIENST VAN DE BERGGORILLA'S...

Toen de Amerikaanse Dian Fossey tijdens een safari in Zaïre in 1963 voor het eerst oog in oog met een berggorilla kwam te staan, was het liefde op het eerste gezicht. Dr. Louis S.B. Leakey met wie ze toen in contact kwam, zou haar 3 jaar later vragen een onderzoek op lange termijn in te stellen naar de met uitsterving bedreigde berggorilla's. Van deze mensapen blijven er nog een tweehonderdvijftigtal over. Ze leven in kleine familiegroepen op de uitgedoofde vulkanen van het Virungagebergte, gelegen in Zaïre, Roeanda en Oeganda.

Dian Fossey verliet definitief Kentucky, waar ze 12 jaar lang als orthopedagoge gewerkt had en ging in het Zairese Kabara wonen. Een jaar later, in 1967, kwam haar onderzoek pas echt van de grond. Met geld van de National Geographic Society richtte ze toen het Karisoke Onderzoekscentrum op in het Nationaal Vulkanenpark in Roeanda. Dit werd haar basiskamp, op meer dan 3000 meter hoogte, tussen de vulkanen Karisimbe en Visoke, gedurende bijna 20 jaar.

Het kostte Dian Fossey vele jaren om het vertrouwen van de schuwe berggorilla's te winnen. Zij heeft zowel het dagelijkse bestaan en de ontwikkeling van de gorillagroepen bestudeerd en beschreven als de hiërarchische verhoudingen en de onderlinge relaties tussen de verschillende individuen en groepen.

De berggorilla's van de ondergang redden groeide voor haar uit tot een obsessie. Ze voerde een verbeten strijd tegen de stroperij, waar de gorilla's vaak het slachtoffer van zijn. Ze komen nl. terecht in stroppen voor antilopen, waardoor ze diepe snijwonden oplopen, ziek worden en uiteindelijk sterven. Stropers die toevallig op een groep gorilla's stuiten aarzelen ook niet om onder hen een slachting aan te richten. Het leidende mannetje is bijna altijd het eerste slachtoffer, omdat hij de stropers op afstand wil houden om zijn familie veilig te stellen. Digit, de lievelingsgorilla van Dian Fossey, werd op die manier vermoord.

In het hele Park der Vulkanen worden nochtans dagelijks patrouilles georganiseerd om de stroperij te bestrijden. Het Park wordt beheerd door l'Office Rwandais du Tourisme et des Parcs Nationaux (Roeandese Dienst voor Toerisme en Nationale Parken) dat hierin wordt bijgestaan door 5 mensen die in het "Project Berggorilla" werkzaam zijn. Dit project wordt geleid door Jean-Pierre von der Becke en is gefinancierd door het Wereld Natuur Fonds, AWF (African Wildlife Foundation) en FFPS (Fauna and Flora Preservation Society). Het project zorgt ook voor de uitbouw van het toerisme dat inkomsten oplevert voor het beheer van het Park.

Hoewel Dian Fossey het nut hiervan wel inzag, hield ze niet van toeristen. Ze was totaal vervreemd van de buitenwereld. Ze kende geen genade voor wie 'haar' gorilla's bedreigde en organiseerde zelf patrouilles, vernietigde honderden vallen en strikken, en liet mensen oppakken.

Dian Fossey had veel vijanden. Haar buitensporige liefde voor de berggorilla's werd haar ondergang. Nyiaramachabelli, 'de oude vrouw die zonder man in het woud leeft', zoals de inlanders haar noemden, werd op kerstdag 1985 vermoord. Door wie is nog niet bekend. Ze rust nu op het apenkerkhof vlakbij het Karisoke Onderzoekscentrum. Haar wens begraven te worden tussen Digit, Uncle Bert en de vele andere gorilla's, die ze als haar innigste vrienden beschouwde, is dus in vervulling gegaan. Hopelijk komt ook haar wens een einde te stellen aan de stroperij ooit in vervulling...

Isabelle Marneffe
WWF-Belgium

Onze welgemeende dank gaat uit naar dhr. J.P. von der Becke, Conseiller "Office Rwandais Tourisme et Parcs Nationaux" – Chef Projet "Gorilles de Montagne", voor zijn sympathieke medewerking aan dit verhaal. Zijn kennis over de berggorilla's was een grote hulp bij het schrijven ervan.

Verder danken we ook de heer Willy Schuysmans voor zijn inbreng. Als journalist heeft hij de streek bezocht en maakte hij het allerlaatste interview met Dian Fossey. Enkele dagen later werd ze vermoord. De foto's bij dit artikel zijn van Willy Schuysmans.

Rwanda jaagt op moordenaar van «gorilla-vrouw» Fossey

De autoriteiten in de Afrikaanse staat Rwanda hebben aan de buitenwereld gevraagd te speuren naar een Amerikaanse onderzoeker die wordt verdacht van de moord op de internationaal bekende Amerikaanse antropologe Dian Fossey.

Volgens de nieuwssuitzendingen van de radio van Rwanda is Fossey's ondergeschikte medewerker Wayne Richard McGuire, afgestudeerd van de universiteit van Oklahoma, Rwanda ontvlucht en wordt hij ervan verdacht de moord op een afgelegen heuvelrug in het noorden te hebben beraamd twee dagen na Kerstmis van vorig jaar.

Fossey, een lange, ongehuwde brunette van 53 jaar die een internationale reputatie had als kenner van de berggorilla, was dood aangetroffen in haar klaarblijkelijk overhoop gehaalde tent. Haar schedel was diagonaal opengespleten door een zware slag met een machete.

BEHEKST

Rwanda vermoedt dat professionele jaloerie de drijfveer van de moord is geweest en dat McGuire het resultaat van Fossey's research heeft willen stelen.

De verdenking is ook blijven bestaan dat de 34-jarige McGuire – die deed voorkomen alsof hij het stoffelijk overschot vond – een affaire met de excentrieke Fossey heeft gehad. Hij heeft het ont-

kend, maar hij leek er wel van overtuigd dat zij hem had behekt. Zij was om deze kwaliteit, opgedaan in jaren van verblijf in Afrika, ook gehaat bij plaatselijke stammen.

Fossey had merkwaardige gewoonten, zoals het plotseling gillend van achter een gorillamasker toespringen op indringers, het laten afranselen van stroopers door haar staf en het ontvoeren van een Rwandese baby omdat ze vermoedde dat de familie een van haar geliefde apen had weggehaald. Zij was twee keer verloofd maar trouwde nooit en zij leek geheel op te gaan in haar werk en haar dieren. Aan haar beoordelingsvermogen werd wel eens getwijfeld.

De politie heeft aanvankelijk gedacht dat Fossey werd vermoord door wraakzuchtige stroopers.

Na de moord ondervraagd vertelde McGuire dat Fossey hem briefjes placht te laten brengen met uitnodigingen om haar laat op de avond te komen bezoeken en cadeautjes te leggen op zijn bed. Ook had ze eens een lok van zijn haar meegenomen, om hem te beheksen, zo dacht hij later.

Bij het lijk van Fossey na de moord op 27 december 1985 werden 1.200 dollar en 1.700 dollar in reischeques gevonden, wat roofmoord leek uit te sluiten.

NIEUW.

Andy en Bessy in hun nieuwe rol van natuurkommando.

Samen met Aneka reizen ze de hele wereld rond om te trachten de bedreigde natuur van de ondergang te redden. Dat deze zoektochten bijna altijd uitmonden in spannende avonturen zal iedere lezer vanaf de eerste pagina ontdekken.

Het Wereld Natuur Fonds (WWF: World Wildlife Fund) werkt mee aan de scenario's. Iedere verkochte Bessy betekent een financiële bijdrage tot de talrijke projecten van het Wereld Natuur Fonds.

1. DE RUBBERJAGERS
2. HET VERBODEN EILAND
3. DE NACHT VAN DE SCHILDPAD
4. DIGIT
5. DIAN

9 789002 153563